

Izhaša, izvešit, pondeljek, vsak dan v urah, ulica sv. ...
 Asilkega št. 20, I. nadstropje, ...
 pisma se ne sprejemajo, ...
 Prof. F. Peric, lastnik tiskarne, ...
 snaja za mesec 1. 7., 3 mesece ...
 Za inozemstvo mesečno 5 lir ver. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širini ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 50 cent. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L. 120, oglasi denarnih zavodov mm po L. 2.— Mali oglasi po 30 cent. beseda, najmanj pa L. 3.— Oglasi naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Franciška Asiškega št. 20. I. nad. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Kje so vzroki neveselega razpoloženja?

«Il Popolo d'Italia» je priobčil v svojem izdanku od 3. oktobra razsežen dopis iz Vipavske doline.

Govori najprej o trgatvi, ki da se v vipavski dolini ne vrši v takem veselju razpoloženju kakor drugod. Vse da je nekam tiho. Ob avemariji kako znamenje križa in vse je končano, da se naslednjega dne nadaljuje z isto enoličnostjo.

Mož je očitno še zelo mlad, če že ne po letih, pa gotovo v svojem poznavanju prošlosti vipavske doline. Ravno Vipavec je vedrega temperamenta in veselo razpoloženje je njegovo značilno svojstvo. Tudi v vipavski dolini je bila nekdanja doba trgovine časa radosti, vriska in vesele pesmi. Danes pa je «enolična», tiha in vipavski vinogradnik-kmet ne prepeva in ne uka. Zakaj? Razlog temu ni v njegovem temperamentu ali prirojeni melanholiji. Ali ni znano dopisniku glavnega fašistovskega glasila, kaj je to: gospodarska depresija, skrb, kako bom v prihodnjem letu preživljal sebe in svojo družino. kako in s čim jo bom oblačil, od kod bom jemal sredstva, da bom zadoščal dolžnostim, ki mi jih nalagajo država, pokrajina in občina? In če bi poleg teh bremen prišla bolezen ali kakšna druga nesreča v hišo, se strah, da mi bodo leto povsem zruši gospodarsko obstojnost, ko mi bo eksekutor trkal na vrata, da postanem proletarec-nemarnik na zemlji, ki sem jo nekdanj, četudi v potu svojega obraza, ali vendar z veseljem obdeloval v zavesti, da me bo pošteno preživljal! Take skrbi in bojazni tlačijo sedaj vipavskega kmeta-vinogradnika in v tem je razlog, da je danes v vipavski dolini doba trgovine «enolična» in da Vipavec ne uka in ne prepeva kakor je nekdanj, v dobi, ko je v vinogradu bral sadove svoje pridnosti in svojega truda.

V te elemente, ki ustvarjajo današnje duševno razpoloženje prebivalstva ne le v vipavski dolini, marveč v večji ali manjši meri, strom Juljske Krajine, naj bi se nekoliko zamislil in pogledal dopisnik, pa bi razumel vzrok «enoličnosti» dobre trgovine brez veselja in sicer tradicionalnega rajanja v tej dobi. In če bi bila v njem iskrica prave dobrohotnosti za to prebivalstvo, bi pozival tiste činitele, ki zahtevajo od ljudstva točno vršenje državnih dolžnosti, naj uvažujejo njegovo sedanje težko gospodarsko stanje; naj z modro, obzirno in smoteno upravo omogočijo, da se po vrne med nje nekdanje razpoloženje, nekdanja zavest varnosti, da bo moglo, četudi skromno, pa vendar brez morečih bojazni živeti na svoji zemlji in jo obdelovati z dobrimi nadami.

Veliko bolj zadovoljen je dopisnik z lovsko sezono. To pa zato, ker vsaj lov da donaja med trte nekoliko «hrupa in življenja». Tudi na lovski razstavi v Gorici da so občudovali veliko ljubezen do lova nekaterih lovcev v vipavski dolini. Nismo nasprotniki lova. Lep in plemenit sport je to, pa tudi koristen, če se vrši pametno, previdno in racionalno. Če pa že dopisnik govori o množini divjih lovcev, ki z neverjetno drznostjo lovijo divjačino, bi moral izpregovoriti rezko in svarilo besedo na račun takih divjih lovcev, ki lovijo divjačino, a zadevajo — človeška bitja na neverjetno lahkomišljen način. Ko že vse vidi in opazuje, mu mora biti znan tudi tragični slučaj, ki se je pripetil nedavno na polju blizu Loga. Ali se ne zdi dopisniku, da tudi taki dogodki kvarijo razpoloženje med prebivalstvom?

Očitno pa nima ne časa ne volje, da bi se bavil s tako resnimi stvarmi. Veliko važnejše se mu zdi dejstvo, da orožniki v Ajdovščini prijemajo nabornike, če prepevajo slovensko pesem pod rdečo zastavo. S kakšno malo resnosti in resnicoljubnosti, pač pa z očitnim pohlepom po klevetanju, razpravlja dopisnik o tem predmetu, očituje on sam, ko pravi, da «nabeden onih mladencev ne more biti komunist v strogo političnem pomenu te besede, marveč se izbirajo pod tem znakom elementarni protifašizem, in protifašistovskega ekstremizma, da dajejo čim več odmeva protestu, ki ga oni smatrajo upravičenim, proti italijanskemu zatiranju».

Komunizem med drugorodci ni socijalni pojav, marveč politično dejstvo velikega pomena. Dosledno temu kleveta dopisnik, da je vsa predvezna lojalnost slovenskih strank le pesek v oči. Da bi dokazal, da je komunizem med drugorodci le zavesa, za katero se skrivajo Italiji sovražni politični nameni, naglašja, da so glavni eksponenti tega komunizma gotovi poselniki, ki morejo pričakovati od komunizma le pogubo.

Na očitana nelojalnosti in sovraštva proti Italijanom ne odgovarjamo. Puščajo nas povsem hladne. Prvič zato, ker jih izpodbijajo dejstva, vse pošteno vedenje našega ljudstva. V drugič pa zato, ker jih v tem slučaju izreka človek, ki se je podpisal z imenom — Luigi Delpini! Mož torej, ki se je v nedolgem času svojega bivanja v vipavski dolini srečno dokopal do — da se blago izrazimo — neprijateljstvenosti v vsej vipavski dolini, ne izvzemši tudi mnoge elemente v italijanskem taboru. Zanimajo nas njegova podtikanja le v toliko, v kolikor izpodbijajo tisto večno in lažljivo trditve, češ da je vse slovensko gibanje v Juljski Krajini le volja par kolovodij in hujskačev. Če bi bilo temu tako,

čemu neki potem aretacije sinov iz ljudstva? In to na podlagi istih neutemeljenih sumničev, s katerimi gospodje a la Luigi Delpini tako neumorno obsipujejo tudi naše vodilne osebe!

Dopisnik se dotika tudi šolskega vprašanja. Pravi, da «Edinost» in drugi naši listi že mesece tirajo gonjo proti italijanski kot učenemu jeziku. Ti «agitatorji» pa da popolnoma pozabljajo dobroto, ki jo izkazuje vlada Slovanom s tem, da oprosta slovenske srednješolske šolnine. Tudi to vprašanje postavlja dopisnik tako neresno, da bi bila odveč vsaka polemika z njim. Ali je res tako naiven, da bi mislil, da je naše ljudstvo tako materialistično, da bi vrednost svojih dobrin cenilo z merilom denarja? Ako to misli resno, bi ga vprašali mi, za koliko bi on prodal italijanski jezik in italijansko šolo? Zakaj: ako je en jezik na prodaj, potem morajo biti vsi!

Dopisnik in njegovi somišljeniki pa se motijo. Kakor vsa druga vprašanja, ki jih obdeluje v svojem dopisu, tako je tudi to vprašanje postavil nerodno in nesmiselno. Povsem naravno je torej, da ni predložil italijanski javnosti nobenega izmed pravih vzrokov tistega neveselega razpoloženja med Vipavci, ki ga toliko naglašja. Zato more imeti njegov dopis le toliko «vrednost», kolikor more zavajati italijansko javnost v krive domneve in zmotna dejanja.

Prva seja ministrskega sveta

Poročilo o poteku konference v Locarnu
 Razprava o Federzonijevih načrtih za ustanovitve rimske gubernije in določitev delokroga «poteštata» — Minister Volpi o finančnem položaju

RIM, 8. Davi ob 10. uri se je sestel ministrski svet pod predsedstvom Mussolinija. Navzočni so bili vsi ministri. Ministrski predsednik je poročal o poteku konference v Locarnu in o navodilih, ki jih je dal italijanski delegaciji na tej konferenci.

Nato je minister za notranje zadeve Federzoni predložil načrt, kateri določa funkcije in poslovanje rimske gubernije, ki bo imel v smislu pravilnika, ki se oddaljuje v vsakem oziru od sistema zbornice uprave, oblast le v upravnih zadevah svojega območja. Guverner bo združen v sebi oblast župana, občinskega odbora in občinskega sveta ter ne bo pri opravljanju svojih poslov podvržen nadzorovanju v smislu občinskega in pokrajinskega zakona. Vendar bo njegove ukrepe lahko kr. vlada prekinila in to v primerih, ko bodo isti vsebovali kršitve zakonov ali splošnih in posebnih pravilnikov. Guverner in oba viceguvernerja bodo imeli značaj državnih uradnikov in bodo odvisni od ministrstva za notranje stvari.

Po daljši razpravi je ministrski svet soglasno odobril načrt za odlok-kakon za ustanovitve rimske gubernije, kakor ga je predložil minister Federzoni, ter prešel nato k razpravi glede ustanovitve «poteštata».

Po Federzonijevem mnenju je potreba zgodovinskega momenta, ki ga sedaj preživlja država, da začne pihati nov veter v življenju italijanskih občin. To da se bo doseglo z nadomestitvijo dosedanjih izvoljenih županov z uradniki, katere naj imenuje vlada, da vodijo posle občinskih uprav. «Upravljanje javnih stvari» — je rekel minister Federzoni v svojem poročilu — zahteva posebno naobrazbo in izdost, da znajo upravitelji občin brati in pisati. Tako predpostavljamo splošnih zmožnosti je treba zbrati v interesu javnega blaga iz zakonov ter se povrtni k pameti, logiki in predvsem k realnosti. Federzoni je nadalje zatrdil, da poteštati v bistvu ne bo kršil krajevnih avtonomij. Načrt predvideva poteštate za vse občine z manj kot 5000 prebivalci. Poteštati se bodo imenovali s kr. ukazom in bodo združevali v svojih rokah oblast župana, občinskega odbora in občinskega sveta. Poteštati bo imenoval tudi za občine z nad 5000 prebivalci, katerih občinski sveti bi bili v dobi 2 let vsaj dvakrat razpuščen. Od poteštata se bo zahteval gotov minimum nauk, od česar pa bodo oproščeni oficirji in podčastniki, ki so se udeležili svetovne vojne na operacijskih ozemljih. Poteštati se bo imenoval za dobo 5 let in bo moral svoje ukrepe vedno predložiti pristojnemu prefektu v odobritev; v bolj važnih zadevah pa pokrajinskemu upravnemu odboru. V slučajih, kjer bo to prefekt smatral za potrebno, bo poteštati dobival gotovo plačo. Poteštatu bo stal ob strani svet, ki se bo sestavljal s prefektovim dekretom na podlagi predlogov gospodarskih bitij, ustanov in sindikatov, obstoječih v posameznih občinah.

Tudi ta Federzonijev predlog je ministrski svet odobril, nakar je sledilo poročilo finančnega ministra Volpija o stanju državnega proračuna, ki da izkazuje za prošli julij in avgust 146 milijonov prebitka. Minister Volpi je poročal o pripravljanih delih za washingtonsko konferenco radi vojnih dolgov Italije napram Ameriki in ministrski svet je sklenil predlagati kralju finančnega ministra Volpija za pooblaščenca za poravnalo ureditev vprašanja dolgov Italije napram Združenim državam in Angliji.

Nato je bila seja zaključena. Prihodnja seja se bo vršila jutri.

Veliki fašistovski svet

RIM, 8. Sinoči se je vršila tretja seja velikega fašistovskega sveta, na kateri se je razpravljalo o uredbi države na podlagi celovitosti in o celovitosti zastopstva. Poročala sta o tozadevnem načrtu prof. Arias in vodja fašizma, nakar se je vršila debata, katere so se udeležili Rosconi, Rocco, Federzoni, Corradini, Gentile ter prof. Masi. Razprava se bo nadaljevala na nocojšnji seji.

Medtem listi mnogo razpravljajo o načrtih za politično preuredbo države, o katerih se je razpravljalo na torkovi seji velikega fašistovskega sveta. Posebno pozornost vzbujajo reforme glede ustanovitve ministrstva predsedstva, glavnih tajnikov in glede sprememb 10. člena ustave.

Mattei Gentili ostane na svojem mestu

RIM, 8. Državni podtajnik Mattei Gentili, ki pripada stranki katoliških nacionalcev, je objavil v glasilu teh poslednjih v «Corriere d'Italia», članek, kjer izreka nekatere pomisleke radi sporazuma, doseženega med Zvezo industrijalcev in fašistovskimi sindikati. Radi tega je neki fašistovski list pozval Gentileja, da naj izstopi iz fašistovske vlade ali pa naj se vrpi v fašistovsko stranko. Sedaj pa zatrjuje «Popolo d'Italia», da uživa Mattei Gentili veliko spoštovanje v vladnih krogih, ki da visoko cenijo tudi sodelovanje katoliških nacionalcev v fašistovski vladi. Po mnenju tega lista ostane torej Mattei Gentili katoliški nacionalist in državni podtajnik v fašistovski vladi.

Zborovanje poljedelcev za borbo za žito

RIM, 8. V nedeljo, 11. t. m., bo Mussolini, ministrski predsednik in predsednik stalnega žitnega odbora, prisostvoval v gledališču Costanzi zborovanju poljedelcev, ki bodo prišli v Rim iz vse Italije radi borbe za žito. Ob tej priliki bo minister za državno gospodarstvo Belluzzo govoril o žitnem vprašanju.

Tudi Gaetano Pilati umrl na dobljenih ranah

FIRENZE, 8. Včeraj je tu umrl bivši socijalistični poslanec Gaetano Pilati, ki je bil — kakor znano — v noči po umoru Luporinija ranjen med fašistovsko demonstracijo.

Radč odpotoval v Topolo

da položiti venec na grob kralja Petra
 BEOGRAD, 8. (Izv.) Danes zjutraj je Stjepan Radč v spremstvu dr. Macka in Kovačevića odšel v Topolo, da položijo venec na grob kralja Petra. V Topoli ostane Radč dva dni. Z odpotovanjem Stjepana Radčja je zavladalo danes v političnem življenju zopet mrtvilo.

Za jutri ob 10. uri predpoldne je napovedana seja ministrskega sveta.

Glasovi o vstopu SLS v vlado

ZAGREB, 8. (Izv.) «Novosti» objavljajo poročilo svojega beograjskega dopisnika glede rekonstrukcije vlade in pravijo, da bo SLS sprejeta v vlado šele spomlad, tako da bodo pred kronanjem kralja Aleksandra zastopani v vladi Srbi, Hrvati in Slovenci.

Pogajanja z Grčijo v svrhu sklenitve prijateljske pogodbe

BEOGRAD, 8. (Izv.) Jugoslovanski poslanik v Atenah, Panta Gavrilović, ki se muči tukaj na kratkem dopustu, je danes več časa konferiral z zunanjim ministrom dr. Nintičem. V soboto odide na svoje mesto. Prejel je navodila za pogajanja z Grčijo v svrhu sklenitve grško-jugoslovanske prijateljske pogodbe.

Stavka na gimnaziji v Velikem Bečkereku radi klofut

VEL. BEČKEREK, 8. Včeraj sta v tukajšnji gimnaziji razposojeno tekla po stopnicah dva dijaka 8. razreda. Srečal ju je profesor Boža Jovanović, ki je enega oklofutal. Dijak se mu je postavil po robu in odgovoril, da profesorji ne smejo klofutati osmošolcev. Nato je profesor Jovanović dal dijaku še eno zausnico, ki mu jo je osmošolec vrnil. Proforsorski zbor je danes zato izmislil dijaka Mešterovića iz gimnazije. Kot odgovor na ta korak proforsorskega zbora, so začeli danes vsi gimnazijci stavkati. Izjavili so, da tako dolgo ne bodo hodili v šolo, dokler ne zapusti profesor Jovanović zavoda.

Čehoslovski parlament sprejel državni proračun

PRAGA, 8. Poslanska zbornica je včeraj po osemurni debati sprejela državni proračun za leto 1926. ter finančni zakon v stilizaciji finančnega odbora. Od nemških strank so bili pri glasovanju navzoči nemški socijalni demokrati. Za proračun so glasovale vse koalicijske stranke; proti pa nemški socijalni demokrati, komunisti, obrtniška stranka, slovaška ljudska stranka in neodvisni komunisti.

Bankrot dunajski «Volksopere»

DUNAJ, 8. Sodišče je proglasilo konkurz nad dunajsko Volksopero, ker so se zadevna pogajanja za poravnalo razbila. Sanacija premoženjskih razmer vodstva opere ni uspeła.

Smrt bivšega reškega guvernerja

DUNAJ, 8. V svoji vili je umrl bivši reški guverner grof Zichy, ki je bil svoječasno madžarski dvorni maršal Franca Jožefa.

Varnostna konferenca v Locarnu

«Podlaga varnostnega pakta je vstop Nemčije v Društvo narodov» — Sestanek med Briandom in Stresemannom

LOCARNO, 8. O poteku včerajšnje seje konference ministrov se poroča, da je Briand razvil tezo francoske delegacije, pri čemer je ponovno naglašal, da je podlaga varnostnega pakta vstop Nemčije v Društvo narodov. Nemčija lahko pozneje zahteva interpretacijo člena 16 pakta Društva narodov. Chamberlain, Vandervelde in Scialoja so podpirali Briandove opombe. Dr. Stresemann je nato kratko obrazložil splošno stališče njegove vlade, ne da bi se spustil v podrobnosti.

BERLIN, 8. Posebni poročevalec «Berliner Tageblatt» poroča iz Locarna: Na včerajšnji konferenci se je takoj pričelo z generalno debato o velikih političnih vprašanjih, namreč o razsodištnih pogodbah in členu 16 pakta Društva narodov glede pravice korakanja skozi Nemčijo. Računajo z možnostjo, da bo poljski zunanji minister Skrzynski stavil predlog, naj se h konferenci pozovejo tudi Rusi.

LOCARNO, 8. Danes je dospel semkaj čehoslovski zunanji minister dr. Beneš z nekaterimi člani svoje delegacije.

Pred današnjim plenarnim zasedanjem glavnih delegatov sta se v okolici Locarna sestala francoski zunanji minister Briand in nemški državni kancelar dr. Luther. Sestanek je trajal eno uro.

Po današnjem plenarni seji ministrov je bil izdan sledeči od delegacij sporazumno sklenjeni komunikacije:

«Na današnji seji se je najprej ponovno vršil splošni razgovor, nakar je bilo sprejeto poročilo pravnih strokovnjakov glede redakcijskega dela, ki jim je bilo izročeno tekom prve seje. Ker so v tem poročilu stavljeni razni predlogi, se je izkazala potreba, da pravni odbor ponovno prouči te predloge. Zahtevalo se je dopolnilno poročilo pravnih strokovnjakov, ki ga bodo predložili na eni poznejši seji. Prihodnja seja glavnih delegatov je bila določena za jutri ob 14.30.»

Nesoglasja v angleški vladi

radi mosulskega vprašanja

LONDON, 8. Danes se je sestel ministrski svet. Proučeval je med drugim vprašanje Mosula in ukrepov proti komunistični propagandi. S tem se bo bavil tudi ministrski predsednik Baldwin jutri na kongresu konservativne stranke in njegov govor pričakuje politični krogi z veliko nestrpnostjo. Medtem pa beležijo listi vest, da se je med ministri pojavilo nesoglasje radi mosulskega vprašanja. Minister lord Birkenhead je na seji baje nastopil proti zadržanju kolonialnega ministra Amerija na ženevskem zasedanju in proti nadaljevanju mandata nad Irakom.

Vlada namerava, kakor smo že poročali, izdati stroge ukrepe proti komunistični propagandi. Spremenjeni bodo zakoni glede tujcev, tako da bo tujcem bivanje v Angliji zelo oteženo.

V svojem govoru se bo Baldwin bavil jutri z državnim gospodarstvom in bo bralni zakon glede podpiranja premogovne industrije, ki so ga obsodili tudi nekateri konservativci.

Abd El Krimov zunanji minister

obsojen na smrt

Pomanjkanje živil in draginja v Rifu

PARIZ, 8. Listi so prejeli iz Tangerja, ker se med Rifovci množijo slučajni begi, Abd El Krim podpisal več smrtnih obsodb. Svojega zunanjega ministra Sidi Mohameda Zerkan, ki je bil obtožen veleizdaje, je Abd El Krim dal privezati na top; nato so artileristi top sprožili, tako da je izstreljek trluplo popolnoma raznesel. Na slični način je bilo usmrčenih tudi mnogo odličnih oseb iz plemen Bakoja in Beni Urijagel.

Sidi Mohamed Zerkan je kot zunanji minister pred maroško ofenzivo prejel nalog, da se pogaja s Francozi v svrhu sklenitve sporazuma nad Abd El Krimom in Francijo. Sporazum ni bil dosežen, ker je Abd El Krim zahteval popolno neodvisnost Rifa.

Obsodbe, ki jih je narekoval Abd El Krim, so naprave zelo mučen vtis med Rifovci. Pomanjkanje živil in draginja v Rifu narašča dnevno. Radi tega je sedaj verjeti, da bo rifovski vojvoda, ki se sedaj nahaja v Targuistu, nadaljeval borbo tudi po zimi.

Grabski o poljski zunanji politiki

VARSAVA, 8. Na današnji seji sejma je izjavil ministrski predsednik Grabski, da se pravi mir ne more uresničiti na stroške koga drugega. Poljska mora imeti glede nedotakljivosti svojih mej popolno garancijo. Naša zveza s Francijo, je izjavil ministrski predsednik, tvori podlago naše zunanje politike. Naši odnosi do Romunije in do baltičskih držav, ki se opirajo na skupnost interesov, se bodo zboljševali. Odnosi do Rusije so vedno bolj zadovoljivi. Čičerinov obisk je dokaz pomirjenja med Varšavo in Moskvo. Tudi naši odnosi s Čehoslovasko so dosegli zelo zadovoljive uspehe.

Komunistične demonstracije na Dunaju

DUNAJ, 8. Avstrijska komunistična stranka je z letaki in razglasi v «Rote Fahne» pozvala svoje pristaje, naj se zvečer ob 6. zberejo na Franc-Josefovem kolodvoru, kamor bi imela dospeti neka delegacija iz Rusije. Na kolodvoru se je zbralo nekaj sto komunistov. Ker so skušali demonstrirati, jih je policija izgnala iz kolodvorskih prostorov. Pred kolodvorom je prišlo do spopada, pri čemer sta bila dva stražarja ranjena.

Umor nemškega komuniste

GLAUCHAU, 8. V bližini kolodvora je bilo včeraj najdeno truplo nekega mladčnika, ki je imel zvezane roke in na glavi globoko rano. «Dresdener Volkszeitung» sumi, da je mladčnik, ki je bil član rdeče bojovniške zveze, postal žrtev političnega umora.

Kuga v Solunu

SOLUN, 8. V Solunu so ugotovljeni trije novi slučaji kuge. Zdravstvene oblasti so ukrenile vse proti nadaljnjemu razširjenju kuge. Odrejeno je cepljenje vsega prebivalstva v mestu. Pristanišče je izolirano in razkuženo.

DNEVNE VESTI

† Dr. Ivan Šušteršič

Kakor smo naznanili že včeraj med brzojavnimi vestmi, je v sredo zvečer ob 9.30 umrl v Ljubljani dr. Ivan Šušteršič, bivši deželni glavar kranjski, nekdanji organizator in dolgoletni voditelj Slovenske ljudske stranke, dolgoletni državni poslanec ljubljanske okolice in ena izmed najvidnejših političnih osebnosti na Kranjskem in v Sloveniji sploh v zadnjih dveh desetletjih pred svetovno vojno. Pokojnik je stal kot voditelj SLS v prvih vrstah v srditi politični borbi, ki je sledila velikemu preobratu v slovenskem javnem življenju, katerega je izzvalo v devetdesetih letih novo katoliško gibanje pod duševnim vodstvom pokojnega škofa dr. Mahničja, tedanjega profesorja bogoslovja v Gorici. Slovenske politične vrste so se razcepile v dva tabora, v narodno-napredno in katoliško-narodno ali, kakor se je pozneje imenovala, ljudsko stranko. Kmalu po dovršitvi svojih pravnih študijev (l. 1889) je dr. Šušteršič vstopil v politično življenje v vrstah «klerikalne» stranke. Že na prvem katoliškem shodu je obrnil s svojim nastopom nase občo pozornost svojih somišljenikov. Kmalu potem je bil tedaj koncipient že v prvih vrstah in je postal glavni ustanovitelj in organizator SLS. Kot takšen je hitel od uspeha do uspeha. L. 1896. je bil izvoljen za deželnega poslanca, l. 1902. je postal poslanec v dunajskem parlamentu in l. 1912. je bil imenovan za kranjskega deželnega glavarja.

V politični borbi je bil pokojnik dosleden in odločen in sploh zelo nadarjen politik, borec, izredno spreten taktik SLS je povzdignil tih pred vojno do neprikakovane višave. Ni pa bil samo njen duh, voditelj, temveč pravi diktator, ki je dosledno izvajal svojo politično voljo. Zgodovina najburnejše dobe predvojne javnega življenja v Sloveniji je nerazdružno spojena z njegovim političnim mišljenjem in delovanjem. Med vojno pa je začela Šušteršičeva zvezda naglo ugašati. Dogodki so postavili tudi

SLS pred nove naloge, ki jih ta stranka ni predvidevala. Medtem ko so si bile napredne stranke že davno na jasnem, kaj storiti v slučaju razpada Avstrije, je bila SLS v težavnejšem položaju, ker je njen ustvaritelj dr. Šušteršič zamisljal to politiko v okviru baš iste Avstrije, ki so ji bili dnevi šteti. Mlajši politiki v SLS so se tega dejstva zavedali ter spoznali, da je treba stranko preorijentirati. Sledilo je deklaracijsko gibanje, ki je spravilo na površje dr. Korošca, kateri je postal Šušteršičev naslednik v vodstvu stranke. Dr. Šušteršič sam je stopil v ozadje v parlamentu, a deželni glavar kranjski je ostal do prevrata. Po razpadu Avstrije se je izselil iz domovine ter bival kaka štiri leta v Švici in na Tirolskem. L. 1923. je izdal svojo znano brošuro «Moj odgovor», v kateri je zavračal napade in obtožbe, s katerimi so ga obsipali nekdanji somišljeniki in nasprotniki. V tej brošuri je pokojnik nameraval temeljito obračunati z istim klerikalizmom SLS, katerega je nekoč sam ustvarjal. Po svojem povratku v Ljubljano se je začel zopet aktivno udeleževati političnega življenja. Ustanovil je dnevnik «Ljudski dnevnik» in pozneje «Ljudski tednik». Pristaje bi bil mogel najti le med somišljeniki nekdanje svoje stranke, katero je bil v obeh omenjenih listih z neizprosno kritiko. Toda uspeh je izostal, ogromna večina «klerikalcev» v Sloveniji je ostala zvesta dr. Korošcu. Kmalu sta oba lista prenehala in dr. Šušteršič se je popolnoma umaknil iz javnega življenja.

Pokojnik je bolehal že nad leto dni na srčni napaki. Letošnje poletje se je zdravil v Bocenu. Od tam se je zopet vrnil v domovino ter se nastanil v Radencah. Tu ga je pretekli teden zadela kap, nakar so bolnika prepeljali v Ljubljano, kjer je predsmrtnim izdihnil.

Dr. Ivan Šušteršič je bil rojen v Ribnici dne 29. maja 1863. Gimnazijo je študiral v Kranju in Ljubljani, a pravo na dunajski univerzi. L. 1889. je položil doktorat, bil potem koncipient in je kasneje otvoril od-

vetniško pisarnico v Ljubljani. Kot človek je bil dr. Šušteršič izredno priden in obdarovan z naravnost železno voljo. Z njim izgleda ena izmed najmarkantnejših postav v novejši zgodovini slovenskega dela jugoslovenskega naroda.

Pozdrav manjšin Interparlamentarni uniji

Glasilo podriških Nemcev "Der Landsmann" poroča iz Washingtona, da je poslanec dr. Tizl povodil generalne debate na konferenci Interparlamentarne unije v Washingtonu podal izjavo v imenu slovenske in nemške manjšine v Italiji, rekoč, da pozdravljata za svoj kulturni obstanek boječi se manjšini Interparlamentarno unijo. Navezal je na besede ameriškega tajnika za zunanje stvari Kelloga, kateri je rekel, da je ravnopravnost manjšin z državnimi narodi potreba, ter je zahteval, naj se ustvari za manjšine posebno manjšinsko pravo. Dr. Tizl bo govoril prvi povodom razprave o manjšinskem vprašanju v Ottavi, glavnem mestu Kanade.

Beseda prosvetljenega državljanika

Dopis v "Popolo d'Italia" iz vipavske doline, s katerim se bavimo na prvem mestu, vsebuje tudi odstavek, v katerem je rečeno, v opravcih slovanstva italijanskih šol med našim ljudstvom, da Italija opira svoje pravice na neomadeževano kri svojih junakov, ne pa na kake "kaprice" zgodovine, da so bili ti kraji rimski, poprej nego je bilo tu naše ljudstvo pastirjev, priseljen sem kaj po pobehu svoje človeške in božje mizerije. Zato da mora biti ta šola le italijanska.

V odgovor na to besedilo naj navedemo znane zopet besede poročevalca v rimski zbornici o anekdotičnem zakonu ekscelence Luzattija: "Tranne per la sicurezza militare, essi (drugorodci) devono sentirsi liberi nella esplicitazione della cultura, della coscienza religiosa, nella vita amministrativa ed economica, ispirandosi all'Italia alla tradizione degli antichi romani".

Prevedeno na slovensko: "Razen, kar je potrebno za militarni varnost, se morajo drugorodci čutili svobodni v izvajanju svoje kulture, svojega verskega čustvovanja, v upravljanju in gospodarskem življenju, pri čemer naj se Italija ravnja po tradiciji starih Rimljanov." In Luzattij stoji menda tako visoko po svojih darovih glave in uma, da gotovo razume boljše, kaj je treba Italiji za njo varnost in ugled, nego pa — vipavski Delpin! Besede Luzattija so prišle iz ust prosvetljenega državljanika.

Iz urada Pol. dr. "Edinosti" v Trstu

Jos. Zlobec — Trst: Urad Salata je glasom člana 63. službene pragmatike odklonil zopetni Vaš nastop službe, ker se smatra, da ste demisionirali. Ministrstvo je ta sklep potrdilo in povrnilo akt tržaški prefekturi, ki smatra to zadevo, kakor mnogo drugih slinčnih, za rešeno.

Ako mislite, da bi mogli z dokazi ovreči gorjo trditve, vložite rekurs na: Corte dei Conti — Segreteria Generale, Div. III. bis. — Roma. — Osrednje tajništvo.

S. M. Magd. Spodnja. Poročil se je danes gosp. S. Pregar, sin čislane obitelji Pregarčeve, z dražestno hčerko veseloščitovane družine Godinove gospice Melito Godina. — Pevsko društvo "Slava" tem potom častita ter želi obilo sreče svoji tajnici oz. podpredsedniku in večletnim najboljšim pevcom.

SPORT

GORSKA DIRKA S. U. Radi nepredvidanih zaprek se v nedeljo ne vrši omenjena dirka, temveč se prenese na nedeljo čez.

O. S. V. — S. D. Adria vabi članstvo na važen sestanek, ki bo danes ob 20.30 v dvorani DKD.

Iz tržaškega življenja

Roparski napad v Št. Petru na Krasu. Pretekli ponedeljek zvečer se je 32-letni hlapec Jakob Stavanja iz Št. Petru na Krasu, potem ko je poveljeval na železniški postaji v Št. Petru, napotil v to vas, kjer je nameraval prenočiti pri posestniku Ivanu Čihiharju. Medpotoma, ko je šel mimo hiše posestnika Gržine, so nenadoma planili zahrbtno nanj štirje lopovi, ga zgrabili za vrat in podrli na tla. Čeprav se jim je Stavanja branil kolikor je mogel, so mu napadalcii iztrgali listnico, v kateri je hranil znesek 70 lir. Nato so siromaka še kruto obrabali s petimi čevljev ter zbežali v noč. Stavanja se sedaj zdravi v mestni bolnišnici, kamor je prišel večeraj popoldne. Šempeterski orožniki, katerim je siromak prijavil dogodek, pa iščejo drzne lopove.

Zidarjeva nezgoda. Včeraj popoldne je bil prepeljan v mestno bolnišnico 59-letni zidar Alojzij Svagelj, stanujoč v Rojani — Vernicelli št. 602; imel je hude poškodbe na raznih delih telesa, ozdravljive v kakih tednih. Kakor je moč sam povedati, mu je pri delu v neki hiši v ulici F. Redi padel na glavo težek tram, ki je zdrknil iz rok nekemu tesarju, zaposlenemu na zidarskem odru.

Prišla pod avtomobil lastnega očeta. Si noči okoli 18. ure se je pripetila pri Sv. Mariji Ma-dalenji zg. grozna nesreča, ki bo nabrže zahtevala mlado človeško žrtev. Komaj 5-letna Nella Bonazza, stanujoča v hiši št. 652, se je ob omenjeni uri nahajala na domačem vrtu tik dvorišča, na katerem je stal tovorni avtomobil, ki ga je njen oče šofer ravno hotel spraviti pod lopo. Ko je dekletce začelo ropot motorja, je prihitelo na dvorišče, da vidi, kaj počneja oče. Nič hudega sluteč je šla zadržati mimo avtomobila ravno v trenutku, ko se je ta začel pomikati nazaj proti lopi. Avto jo je pahnil tako nesrečno, da je revica prišla pod zadnje kolo, ki bi ji bilo v naslednjem trenutku gotovo zmečalo glavo, da ni oče na njen krik takoj ustavil avtomobil. Kljub temu pa jo je bilo kolo že tako hudo zgrabilo, da je ubožica obležala nezvestava. Z nekaj javnim avtomobilom je bila nemudoma prepeljana v mestno bolnišnico, kjer je zdravnik ugotovil, da so njene poškodbe smrtno nevarne; revica je imela počeno črepijo in hudo pretresene možgane. Zdravniki so jo morali takoj operirati, a je malo upanja, da ji bo nevarna operacija rešila mlado življenje.

Kako je krvolok Collarich moril svoje žrtve

Roparski umor dveh žensk v Puli.

Z veliko hladnokrvnostjo, kakor da bi šlo za čisto navaden vsakdanji dogodek ali pristojo bajko, je Collarich podrobno opisal, kako je v decembru leta 1923 umoril v Puli zasebnico Rožo Klaj in njeno poročeno sestro Marijo Tracanelli. "Nekega dne" — je začel — "sem nalezl v mestu na nekega prijatelja, ki mi je zaupal, da bi se izplačalo ropati sestri Klaj, kateri da hranita doma znesek kakih 40.000 lir. Brez obotavljanja sem se odločil za ta predlog. Še isti večer — bilo je dne 9. decembra — sva se podala k hiši, kjer sta stanovale sestri. Skušala sva vlomiti naravnost v njeno stanovanje, toda ker nisva mogla odpreti vrat, sva vlomila v njeno trgovino v pritičju. Jaz sem prišel brskati po predalih, da iztaknem denar, dočim si je moj tovariš medtem privoščil mastno južino; jedel je sardine v olju in salam, oboje je pa obilno zalival z marsalo. Videč, da tovariš preveč pije, sem ga opozoril, naj se ne opijami, češ, da je za taka podjetja potrebna trezna glava.

Okoli 7. ure jutraj ko sem začel, da sta sestri vstali, sem vzel tovarišu, naj si zakrije obraz s krinko, ki sem mu jo jaz preskrbel, ter naj počaka, da ženski odpreta vrata. Kmalu potem se je prikazala pri vratih mlajša sestra, ki je, zapazivši naju, začela vpiti na pomoč in skočila nazaj v sobo. Jaz sem skočil za njo, jo zgrabil čez pas in jo skušal ukrotiti; pri tem sem jo venomer opozarjal, naj molči. Ker pa moji opomini niso nič zalegli, sem jo na lahko zabodel z bodalom; ost se ji je zapletla v meso kvečjem za par milimetrov. Toda tudi to ni nič pomagalo; ženska se mi je skušala iztrgati iz rok in skočiti k oknu, da bi zaklivala na pomoč. Tedaj sem ji razdražen zasadi bodalo globoko v prsa. Kri je brizgnila vsenaokoli, pokropila mi je obraz, tako da se mi je zdelo, da mi ga je pokrila krvava krinka. Duh krvi in njena toplina sta me opojila; z eno roko sem zgrabil žensko za lase, z drugo sem jo pa še dvakrat sunil z bodalom. Ker je ženska še vedno vpila in se odtepal, sem jo nato še ponovno zabodel; s tem sem jo vsega skupaj osemkrat, tako da mi je popolnoma prešel obraz. Ko sem jo docela končal, sem stopil k tovarišu, ki se je bolj tresel strahu pred mano kakor pred nevarnostjo, ki je nama grozila, in ga obodril. Nato sem skočil v sobo, kjer se je oblačila starejša sestra. Planil sem nanjo in ji zvezal nogo z žepno ruto. Tedaj mi je tovariš rekel: "Končaj jo, končaj jo kmalu! Ubogel sem ga. Pokril sem žensko s plativami in začel udrihati po nji z bodalom kar na slepo. Ko se tudi ona ni več ganila, sva preiskala stanovanje; denarja v gotovini sva našla le kakih 1000 lir. Nato sva zapustila hišo, ne da bi naju kdo motil čeprav so se nekatere osebe mudile na ulici pred hišo. Maj tovariš se je tresel po vsem životu; rekel je, da bi mu dobro zaleglo kako pomirjevalno sredstvo. Jaz sem se mu pomilovalno nasmehnil in ga bodril. Na hribu Cassone sva si razdelila plen. Tovariš ni maral zlata; vrzel mi ga je pred nož, rekoč: "Vzemti ti, vzemi!" Nato sva se razšla. Jaz sem se podal k svoji sestri, kjer sem opral sledove krvi, ki sem jih imel na sebi; potem sem šel k sestri prijatelja Katigra, pri kateri sem bil dan prej napravil bodalo.

Na vprašanje predsednika, kdo je bil tovariš, ki se je soudeležil roparskega umora sestro Klaj, je Collarich po daljšem molku in obotavljanju odgovoril, da je bil to neki Josip Puchli. Ta trditve pa običajno ne odgovarja resnici, kajti dogano je, da je Collarich po navedenim izmišljenim imenom prikrival svoja najboljša prijatelja in najzanesljivejšega tovariša tolovaja Antona Jugovca. Predsednik je dalje tudi opozoril Collaricha, da je v preiskovalnem zaporu izjavil, da je našel pri Klajevih znesek 3000 lir, medtem ko sedaj trdi, da je našel le 1000 lir. Tolovaj je odvrnil, da se tega ne spominja več natančno. Na tozadevno vprašanje predsednika, je Collarich dalje povedal, da je prodal zlatenino v Trstu s pomočjo Battistiga, kateremu je dal za posredovanje 75 lir, da bi si kupil nove čevlje, ker so bili tišči, ki jih je imel na nogah, vsi raztrgani. Dragocenosti je kupil žid Siegrid Borsa, ki se je odtegnil policiji. Po "kupčiji" se je Collarich, še isti večer vrnil v Pulo.

Cinična izjava Collaricha, da ni pri tem groznem umoru obžalnik nikakega usmiljenja do nesrečnih žrtev, temveč da je brezobzirno pogrešal bodalo v njuni telesi, je navedla pri razpravi navznoter občinstvo z grozo in ogorčenjem. Kruti tolovaj je imel včasih tudi mehko srce. Pri prelistavanju Collarichovih pisem je predsednik našel številna ljubavna pisma, ki jih je krvoločni tolovaj pisal svoji ljubici, 25-letni vdovi Ivanka Jurman iz Pule. Ta pisma so razgaljala nežna čustva, ki bi jih bilo pač težko pričakovati od moža, ki je tako hladnokrvno prelivljal kri in kateremu sta bila revolver in bodalo najboljša in najzvestejša prijatelja. V enem svojih pisem je pisal Jurmanovi med drugim nastopne besede: "Ti si moja roka, ki me vodi in podpira na poti življenja". Na vprašanje predsednika, kaj da je mislil s temi besedami, je Collarich odgovoril, da je ljubil Jurmanovo iz vsega srca. Ona da je bodrila, ko se ga je lotevala malodušnost in ko je včasih v trenutnem obupu nameraval končati svoje življenje. "Ona ni ničesar vedela o mojih hudodelstvih," je pripomnil odločno. Jurmanova, ki tudi sedi na zatočni klopi, je od svoje strani izjavila, da ni niti slutila, da so bili dragulji, ki jih ji je Collarich včasih poklanjal, sad njegovih tolovajstev, sicer da bi jih bila odklonila. Sploh pa da ni nikoli pomislila, od kod dobiva Collarich dragocenosti.

Razvedrilo v kinematografu, plačano z zlato svobodo. Na poziv predsednika je Collarich povedal, kako je prišel v pest policiji. "Bilo je v Trstu," je začel. "Okoli 17. ure sem stopil v kinematograf "Reclame", da si prežemem dolg čas. Predvajala se je neka razbojniška drama. Spominjam se še, da je film trikrat utrgal. Nenadoma sem v polmeti zapazil, da se mi približuje neznan moški; od strani sem ugrizl tudi orožnike. Začel sem nekaj slutiti, toda nisem se bal. Za to je bilo treba pač kaj hujšega. Nenadoma mi je neznanec, ki je stal poleg mene, nastavil revolver tik k životu, rekoč, naj povem, kako mi je ime. Sreča zanj, da sem pozabil vzeti s seboj svoj drugi revolver, drugače bogve kakš bi zadeva končala. Skušal sem izvesti drugi revolver, toda neznanec mi ga je iztrgal iz rok ter ga vrzel daleč proč. Uvidel sem, da sem izgubljen, pa vendar sem nisem hotel udati. Zgrabila sva se z neznanecem in se pričela srdito ruvati. Tedaj so prišli orožniki, ki jih je vodil poročnik, kateri me je strašno ugriznil nekega podčastnika v nogo. To je vse, kar sem storil v svojo obrambo. Ako bi se mi bilo posrečilo izveči

drugo orožje, bi bili moji napadalcii zelo dragi plačali svojo predrznost."

Nato je bil zaslišan obtoženec Battistig, ki je skrivaj doma Collaricha in mu pomagal razpečavati plen. Poleg tega pa je tudi obdolžen, da je dne 20. decembra nekje v Istri streljal proti orožnikom. Obtoženec je ta zločin zanikal, rekoč, da je streljal proti orožnikom njegov prijatelj Clak, ki je bil pri tem spopadu ubit.

Ob začetku včerajšnje razprave je bila zaslišana obtoženka Barbara Viscovich iz Sv. Ivana pri Zminju, mati Jurmanove. Collarichove ljubimke, obdolžena je, da je skrivala dragocenosti, ki jih je pripiral Collarich. Obtoženka je izjavila, da ni imela nikoli nikakih stikov s Collarichem ter da ga sploh ni poznala. Štela je le praviti o njem od svojega sina, ki ga je poznal. Tudi ni vedela, da ima njena hči ljubimca.

Collarich obljublja nova odkritja o svoji tolovajski topti.

Prišla je nato na dnevni red razprava o zločinu združevanja v zločinske namene. Tega zločina so obdolžili obtoženci Alojzij Battistig, Gustav Baviera, Hektor Benulich, Marjan Bisin, Ivan Butti, Gustav Ghersolich, I. Covac, Evgen Caerny, Marino Demitropoli, Anton Jugovac, Fran Jurcich, Jakob Lorber, Ivan Nefat in seveda Ivan Collarich, ki je bil glavni tolpe, ki se je imenovala "tolpa trnih prtov".

Na vprašanje predsednika je Collarich pojasnil, da ne gre v tem slučaju za pravcato tolpo, temveč za nekako kompleksno poideevce, ki so mu bili na razpolago za podjetja, pri katerih je bilo treba več moči. Po izvršitvi podjetja in razdelitvi plena je šel vsak kamor se mu je ljubilo in je živel na svojo roko. Glavar ki je dajal navodila in vodil tovariše, je bil Collarich. Obtoženec je povedal dalje, kako je v Trstu iskal pajdašev. S tem namenom je nekje v avgustu leta 1923 govoril z nekim mladim denarjem v gostilni "Briani" pri Sv. Jakobu in ga vprašal, če bi mu mogel priporočiti kako zanesljivo in prebrsano osebo. V omenjeni gostilni se je potem seznanil z Rossijem in Jurcichem. Jurcich si vedel, da ima opraviti s Collarichem, ker se je ta izdal za Rossija. Pozneje je celo izjavil, da bi se ne bil družil z njim, če bi bil to vedel. Collarich ga je ovažil kot svojega pajdaša, ker je bil Jurcich zaupnik policije.

Predsednik je nato vprašal Collaricha, naj pove kaj podrobnejšega o svoji topti, če je sploh obstajala pod imenom "tolpa trnih prtov". Obtoženec je odvrnil, da za sedaj noče govoriti o tej zadevi, govoril da bo o svojem času; mogoče še jutri ali pa sploh nikoli. Njegova odločnost je ostala neomajna kljub ponovnim pozivom predsednika, naj govori. Obtoženec ni hotel niti povedati; zakaj noče govoriti.

Videč Collarichove neomajnost, je predsednik prečital več grozljivih pisem, ki so jih prejeli nekatere imovite osebe v Puli in na katerih je bil podpis: "tolpa trnih prtov". Ta pisma so skoro vedno nosila značke, ki so navadno v rabi pri zločincih, n. pr. z bodalom prebodeno srce, mrtvaško glavo, črno roko itd. Collarich je zanikal, da bi bil pisal ta pisma. Pretitano je bilo nato pismo, ki ga je pisal Collarich iz ječe v ulici Coroneo, v katerem je dajal Jugovcu podrobna navodila, kako naj razstrelji del kazniškega poslopja z veliko bombo, da bi mu tako omogočil (Collarichu) beg.

(Razprava se nadaljuje.)

Iz tržaške pokrajine

Sežana (še o vprašanju naše občinske užitnine). "Edinost" od 6. t. m. je objavila o tem vprašanju dopis, v katerem je bilo na kratko opisano vprašanje naše užitnine, radi katerega so sežanski trgovci upravičeno ozlovoljeni. V popolno razumevanje tega važnega vprašanja pa je potrebno tudi malo zgodovine. Ta se začneja že z laskim letom. Tedaj je bil komisar dr. Rumer in ta je izročil užitnino tržaški družbi Titiz in C. in sicer za eno leto. Pogodba s to družbo je potekala 1. februarja letošnjega leta in tedaj je nastalo vprašanje, kako naj se pobiranje užitnine uredi na naprej. Novi občinski komisar g. Rosignoli je povabil tedaj k sebi sežanske trgovce in obrtnike, da se z njimi tozadevno pogovorijo. Ti poslednji so seveda bili za to, da se pogodba s tržaško družbo ne obnovi, kar je lahko vzame občina pobiranje užitnine v svojo režijo. Ne samo to, temveč so naglašali, da je sveta dolžnost upravitelja občine, da zadevo uredi na ta način, kajti oni 94% dobička, ki grede v blaginje omenjene družbe, bi lahko ostalo v občinski blaginji — bi moralo celo iti v korist občinskih financim, ker znala letni proračun sežanske občine itak že ogromno svoto. Omenjeni dobiček, ki ga ima imenovana družba, se namreč ceni na kakih 50.000 hr na leto.

Zahteve trgovcev in drugih obrtnikov je občinski komisar odobril in izjavil, da jih bo predložil tržaški prefekturi v odobrenje. Kakor vse kaže, pa g. komisar ni izvršil svoje obljube, ker si ni mogel misliti, da bi bila prefektura proti temu da se vprašanje užitnine uredi na način, ki bi bil v največjo korist občini. Kmalu potem je torej g. komisar sporočil trgovcem in obrtnikom, da so v Trstu proti taki uredbi in da bo treba obnoviti pogodbo s tržaško družbo. Trgovci in obrtniki so se nahajali v položaju človeka, ki je postavljen pred gotovo dejstvo, ter so se skoro vai udali priključiti in dali ponudbo o pavšalnih zneskih, ki bi jih plačevali omenjeni tržaški družbi. Za to poslednjo ima taka pogodba ta smisel, da ji ni treba držati v Sežani posebnih daccarjev, ki bi blago daccarili in pobirali užitnino od količin, ki se ugotovijo. Na podlagi svojih ponudb so pričakovali sežanski trgovci in obrtniki pogajanja s tržaško družbo, a mesto tega so dobili potem kr. preture plačilne naloge.

Tržaška družba je stala na stališču, da se morajo trgovci in obrtniki pogoditi za isti znesek, ki so ga plačali za l. 1924, medtem ko so oni sprejeli le, da se bodo tozadevno pogajali. Radi točnosti naj povemo še da je bila nova pogodba s tržaško družbo sklenjena za dobo petih let.

Po vsem tem se torej vidi, da je spor med sežanskimi davkoplačevalci in tržaško družbo resne narave, katere posega živo v občinsko gospodarstvo in važne interese obrtnikov samih.

Dne 4. oktobra so se zbrali vsi sežanski trgovci pri podprefektu dr. Avvianu ter mu obrazložili vso zadevo. Protestirali so proti stopanju užitninskega podjetja in proti pogodbam, ki jo je sklenil z njim občinski komisar; kakor tudi proti temu, da se jim delajo nepotrebnih sodni stroški. G. podprefekt je odgovoril, da bo vprašanje preučil in nepostavnosti uredil v smislu veljavnih pravilnikov. Ker so pri vsej stvari prizadeti ne samo interesi trgovcev in drugih obrtnikov, temveč tudi vseh sežanskih davkoplačevalcev, upamo da se bodo pristojna oblastva resno zanimala za to vprašanje ter ga spravila v sklad z interesi prizadetih zasebnikov kakor tudi občinske uprave same.

Tržaška družba je stala na stališču, da se morajo trgovci in obrtniki pogoditi za isti znesek, ki so ga plačali za l. 1924, medtem ko so oni sprejeli le, da se bodo tozadevno pogajali. Radi točnosti naj povemo še da je bila nova pogodba s tržaško družbo sklenjena za dobo petih let.

Po vsem tem se torej vidi, da je spor med sežanskimi davkoplačevalci in tržaško družbo resne narave, katere posega živo v občinsko gospodarstvo in važne interese obrtnikov samih.

Dne 4. oktobra so se zbrali vsi sežanski trgovci pri podprefektu dr. Avvianu ter mu obrazložili vso zadevo. Protestirali so proti stopanju užitninskega podjetja in proti pogodbam, ki jo je sklenil z njim občinski komisar; kakor tudi proti temu, da se jim delajo nepotrebnih sodni stroški. G. podprefekt je odgovoril, da bo vprašanje preučil in nepostavnosti uredil v smislu veljavnih pravilnikov. Ker so pri vsej stvari prizadeti ne samo interesi trgovcev in drugih obrtnikov, temveč tudi vseh sežanskih davkoplačevalcev, upamo da se bodo pristojna oblastva resno zanimala za to vprašanje ter ga spravila v sklad z interesi prizadetih zasebnikov kakor tudi občinske uprave same.

Vesti iz Goriškega ZVEZA PROSVETNIH DRUŠTEV V GORICI OPOZORILO.

Spridlo govorci, ki se širijo v goriški okolici v zvezi z imenom "Zveza prosvetnih društev", javljamo, da nihče ni bil in ni upravičen nastopati v njenem imenu, ako se ne izkaže s pisanim poverilom.

GORICA, dne 7. oktobra 1925.

VOĐSTVO.

Podgora. (Mučni prizori pri nedeljskem plesu.) V preteklem tednu je "Edinost" opozorila občinskega komisarja na zle posledice in na škodljivost naših plesov. Šel je tedaj po vasi glas, da bodo plesi v Podgori začasno ustavljeni, kar se pa ni uresničilo. Oni, ki imajo interes na tem, da se naše ljudstvo ugodno zabavi, so prišli k g. komisarju ter mu dopovedali kakšne in kolike koristi donosa ples nje in obitni. O ljudstvu in njega žrtvah ni bilo govora. Kdo se pa za to zmeni, uboga para! Ples je bil tedaj dovoljen pod pogojem, da se dvorana malo "zakrpa" in pa (važno!) pod pogojem, da se plača takša 200 L in ne kakor doslej, samo 50 hr. — V noči od sobote na nedeljo so se vračali razgrajati goriški (ne domači) prijatelji plesa v mesto in marsikoga zbujali iz sladkega spanja. Po končanem pripravljavalnem delu na plesišču so pevaje (če smemo njih rjevanje tako imenovati) šli skozi vasi. Policijeke ure pri nas ni, zato se prosto razgraja ob vsaki uri! To le mimogrede! Ples se je torej, kljub našemu opominu, vršil! Ta pot je bila vsa reč groznejša nego druge kratki in zle posledice nizkoznega plesa so se deloma pokazale pri njem samem. Med veselimi rajanjem naslone preprij med vojak, civilisti in puncarji. Sledijo aretacije! Drugi mušni prizor je bil, ko je oče svoje hčerko-plesalko neusmiljeno pretepel, tako da je že sicer boleho delo dekle padlo v nezavest. V tem položaju jo je odpeljal "zeleni križ" v bolnico, kjer si še vedno zdravi dobljene bunke. Se groznejši je bil pa tretji slučaj. Leopold Kumar, klepar iz Gorice je ljubil podgorško blondinko. Ker pa ta ni hotela z njim plesati, je potegnil kar na plesišču samokres ter si pogljal tri šrele v ljubeče srce. Fant je kmalu na to izdihnil! V nedeljo je vzel ples že ob 10. uri skrajno žalosten konec, prihodnjo nedeljo se bo gotovo že zopet rajalo!

Vaš list si šteje lahko v veliko zadoščenje, da je oblasti pravčasno opozoril na gmočno in moralno propast, ki jo donosajo podgorški plesi, a zdi se, da so zamen vsi opomini pošteno mislečih. Drugod se polaga velika važnost na mladinski vzgojo, pri nas so pa šolski otroci prvi in zadnji pri plesu, da celo naše brezsrčne matere z dojenčki v naročju se ne ganejo od plesa do zadnjega! Ali je to vse v korist občine in ljudstva?

(Pa še en opomin.) Imamo v Podgori neporečno pošteno in delavno društvo v katero zahajajo tudi številne plesalke. Da se vsaj to kar je dobrega ne pokvari je nujno potrebno, da se vzame velika metla in pomete hiša do čistega. Bolje je malo število dobrih nego veliko število slabih! Torej!

Gravoh ob Bači. Dne 5. t. m. nas je zapustila gospodična Marica Perin, ki je delovala kot učiteljica in nekaj časa kot voditeljica na naši dvorazrednici celih sedemnajst let. — Kar je pri nas mlajših ljudi, so vsi njeni učenci. Svoje delo je vršila tudi v najtežjih letih skrbno in zelo temeljito. Letos je bila premeščena v Sebejce. Slovo je bilo tiho a prisrčno. Na domačo postajo jo je spremila šolska mladina. V imenu učencev in učenk se je Lapanjeva Pavlica poslovila od nje v kratkem nagovoru, nakar jo je mladina obšla s cvetjem. Prijatelji so j zapevi v slovo in ločili smo se s solznimi očmi. Za vse njeno dolgoletno delo in skrb za našo mladino, ki ji je bila kakor druga mati, takrat nismo našli besed, ki bi ji bile mogle našo hvaležnost izraziti. Zato se ji na izrečno željo starišev na tem mestu najiskrenejše zahvaljujemo ter ji zagotavljamo, da ostane v naših dušah njeno delo nesmrtno. Želim ji v novem bivališču sreče, zadovoljnosti in božjega blagoslova in ji pošiljamo v globokem sočustvovanju ta svoj pozdrav v slovo in spomin.

Zitna bitka na Krasu. Zitna bitka, ki divja več ali manj po celi Italiji, se je pričela širiti tudi na naš krški Kras. V nedeljo je pripravil podravnatelj furlanske kmetijsko-po-

tovalne šole dr. Detalmo Tonizzo bojišče za žitno bitko v Opatjensku, dr. Verbig pa v Dobrodo, kjer sta držala agitacijske shode.

Izredni občni zbor goriškega "Zelenega križa". V sredo zvečer se je vrnil v dvorani pri "Zlatem jelenu" ob veliki udeležbi članov izredni občni zbor goriškega "Zelenega križa". Potek izrednega občnega zbora je bil precej buren, ker se je nekatere prejšnjega odbora očitalo, da so bili nesposobni v gospodarski upravi te človekoljubne ustanove, kakor je ugotovila tudi posebna preiskava ki je bila uvedena v to svrhu. Na občnem zboru je bilo z zadovoljstvom ugotovljeno, da se tudi izven Gorice organizacija vedno bolj širi in napreduje, radi česar je bilo novemu odboru naročeno, da prouči in pripravi do prihodnjega občnega zbora temu primerno spremembo društvenih pravil.

Pri vohvah so bili izvoljeni v novi odbor sledeči gg.: dr. V. Fontanini dr. E. de Carli, dr. Franc Jakonič, dr. Viko Kurner inž. Papis, rag. C. de Peris, lekarnar C. Conti, E. de Gresic in Gino Merlo. Člani novega disciplinarnega odbora so dr. Sandro Rizzatti odv. Culot, Marij Rossi in Ivan Blasig; revizorji pa Angelj Zei, Ferruccio Osbat in rag. B. Derfles.

V Gorici se ceneje umira nego v Trstu. Z ozirom na občutno dražanje zdravil v tržaški pokrajini, se je polotil goriškemu prebivalstvu strah, da bo tudi na Goriškem postala smrt dražja. Kakor pa zatrjuje podpredsednik furlanske zbornice lekarnarjev, se na Goriškem cene smrti očitno niso povišale, ampak ostanejo iste, kakor so bile določene s posebno tarifo, katero je odobril že lanskega leta furlanski prefekt.

Uspeh goriškega arhitekta. Arhitektu Umberto Cuzzi je bila prisojena prva nagrada v znesku 10.000 lir, razpisana za najlepši načrt zgradbe novega kopališča v Gračevo. G. Cuzzi kateremu tudi mi častitamo na njegovem uspehu, je sicer rodom iz Poreča v Istri, toda ker je študiral srednjo šolo v Gorici in ker se je tudi po vojni tu naselil, ga Goričani upravičeno prištevajo med svoje.

Izlet Planinskega društva na Sabotini. "Slovensko Planinsko društvo" v Gorici priredi v nedeljo izlet na Sabotini. Odhod ob 6. uri jutraj izpred kavarne "Adriatico" skozi Pevmo — Podsabotin. Povratek v Gorico čez Kojsko-Števerjan.

DAROVI

Ciril in Marija darujeta o priliki desetletnice L. 20. — za "Solsko društvo."

Darove priobčene v včerajšnji "Edinosti" izpolnjujemo v toliko, da so Adovci pri Ati Zvanuti v Lozicah nabrali za "Sol. društ." L. 42.30 svota, ki pomotoma ni bila objavljena.

Borzna poročila.

DEVIZE:

Trst, 8. oktobra. Amsterdam od 990.— do 1010.— Belgija od 111.— do 113.—; Pariz 115.25 do 115.75 London od 120.70 do 120.90; New York od 24.90 do 25.05; Španija od 355.— do 366.—; Švica od 480.— do 484.—; Atene od 34.25 do 35.75; Berlin od 590.— do 600.—; Bukarešt od 11.50 do 12.25 Praga od 73.50 do 74.25; Ogrska od 0.9345 do 0.9360; Dunaj od 345.— do 360.—; Zagreb od 44.— do 44.30.

Benezijske obveznice 67.40.

MALI OGLASI

GOSPA, mlada, izobražena, zmorna slovenskega, italijanskega in nemškega jezika in sposobna v trgovini, išče službo pri gospodu samem ali pa z enim otrokom, v mestu ali na deželi. Naslov pri upravitelstvu, 1441.

DVE BELI kozi, švicarske pasme, z mlekom, se prodata po nizki ceni. Pošljeta se tudi na deželo. Gregorich, Androna Fortunato 2 (Gretta). 1437.

MLEKARNA s prodajo zelenjave in sadja se odda takoj ugodni po ceni. Via Media 31. 1438.

ZOBOTEHNIŠKI inženir, 14—15 let ster se sprejme takoj. Naslov pri upravitelstvu. 1439.

PEKOVSKEGA učenca, krepkega, sprejme takoj Viktor Ječič, pekarna, Dobravlje št. 105 pri Ajdovščini. 1440.

KLAJNO apno, redilni prah za govejo živino in prešice, Zalogi v lekarni v Ilirski Bistrici. 1403.